VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za Karlem Hynkem a pány kluky do Litoměřic… A do smutného Terezína

GPS souřadnice: 50.5356907, 14.1285058

Praktické informace

Délka trasy: 2,5 km

Obtížnost: Lehká trasa pro všechny děti. Litoměřice vás budou bavit. Výlet je možné jet s kočárkem a na kole. Procházka je možná i s pejsky, nicméně do vnitřních prostor objektů je nepustí.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: 75 km ujedete za necelou hodinku. Pojedete po E 55 po směrovkách na Litoměřice.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

Parkování: Na Mírovém náměstí, hodina parkování stojí 50 Kč. Další možností je zaparkovat na parkovišti U Hvězdárny, které je jen 300 metrů od centra města, parkovné stojí 20 Kč/h.

Odkaz níže vás může inspirovat k návštěvě zajímavých objektů, vyhlídkových věží, expozic atd. Děti zajisté zaujme například Dílna ručního papíru, kde si samy mohou vyrobit papír. Dále prohlídka 366 metrů podzemních chodeb, které jsou přístupné přes restaurací Radniční sklípek. Rájem pro velké i malé je Galerie Marionet, kde se nachází přes 250 loutek a pohádkových dekorací. Poznat více život K. H. Máchy vám pomůže návštěva Máchovy světničky, vstupenky se kupují v podloubí Oblastního muzea.

U všech objektů doporučujeme ověřit otevírací dobu, jelikož některé z nich fungují jen sezónně.

Přehled všech turistických cílů v Litoměřicích: https://www.litomerice.cz/turisticke-cile

WC: Veřejné toalety jsou na Mírovém náměstí (30 m od informačního centra) nebo na autobusovém nádraží (ul. Marie Pomocné).

Možnost občerstvení: V Litoměřicích je restaurací a kaváren opravdu hodně, zvlášť na Mírovém náměstí a přilehlých uličkách. Velmi zajímavá je kavárna *Káva s párou*, kolem které náš výlet také vede.

Nejbližší další výlet od agentury Velká dobrodružství: Říp, Lovoš, Hazmburk, Děčín.

Trasu pro vás prošla a napsala Lucie Nachtigallová.

Trasu testovali kamarádi Alžběta a Kryštof z Teplic.

Postřehy dětí:
Bety (11 let): „Našla jsem všechny věci, jen pranýř byl těžký.“
Krýša (8 let): „Výlet se mi moc líbil, hlavně hledací úkoly a také muzeum.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do nádherného města Litoměřice, do kraje, který je skutečnou zahradou Čech. Je zde úrodná půda a lidé veselí, protože se tu pěstuje vinná réva. Filmaři zachytili město a jeho okolí například v seriálech *Cirkus Humberto* či *Dobrodružství kriminalistiky* a ve filmech *Probudím se včera* a *Páni kluci*. Doporučujeme, abyste se na posledně jmenovaný slavný český snímek opět podívali, protože místa, kde se odehrává, budete po cestě poznávat. A nejen to. Při krátké procházce městem budeme hledat domovní znamení a také světničku, kde žil básník K. H. Mácha. Potkáme draka, jelena, rytíře, hrad a také jedno kamenné dvojče.

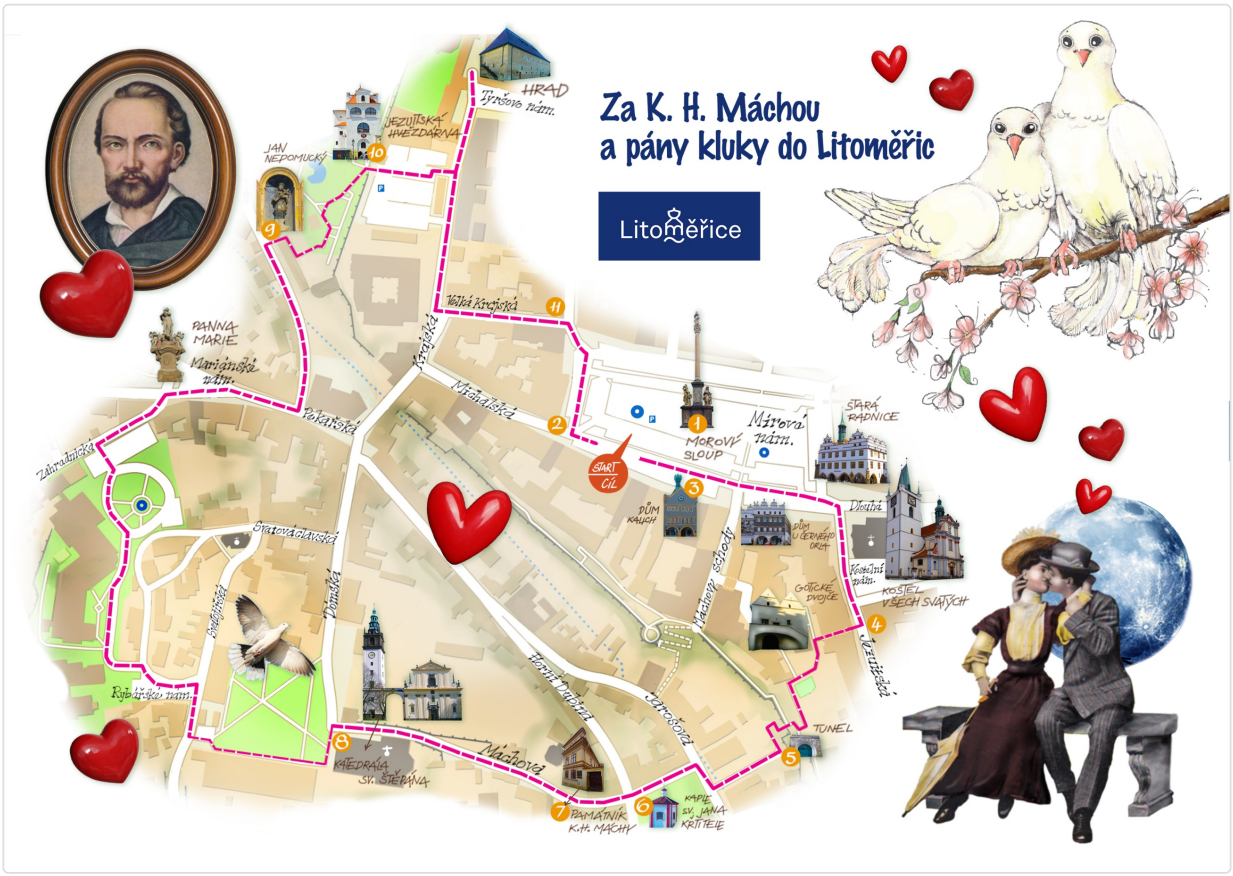
Které to je? Pojďte s námi a dozvíte se!

Výlet jsme pro vás připravili ve spolupráci s městem Litoměřice, a je pro vás tedy zdarma! :)

Dopis dětem

Ahoj, holky a kluci, dnešní cesta za hádankou povede sympatickým městem Litoměřice. Na zdech budete hledat ovoce, bájné bytosti, zvířata, pranýř, ... A na zemi zase krásné miniatury (navíc u příjemné kavárny). Také si zazpíváme a z recitace si vyzkoušíme i rodiče. Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud nám pošlete dopisem, e-mailem nebo prostřednictvím FB její správné znění, zařadíme vás do slosování o Lumpardíky.

Mapa výletu

Za K. H. Máchou
a pány kluky do Litoměřic
Litoměřice
HRAD
Tyršovo nám.
JEZUITSKÁ HVĚZDÁRNA
JAN NEPOMUCKÝ
PANNA MARIE
Mariánské nám.
Velká Krajská
Krajská
Michalská
Pekařská
Zahradnická
Hradební
Dómská
Ryb. mostu nám.
Mírové nám.
MOROVÝ SLOUP
START CÍL
DŮM KALICH
STARÁ RADNICE
Dlouhá
Farní nám.
KOSTEL VŠECH SVATÝCH
GOTICKÉ DVOJCE
Máchova
Jiráskova
Litoměřická
TUNEL
Máchova
KATEDRÁLA SV. ŠTĚPÁNA
PAMÁTNÍK K.H. MÁCHY
KAPLE SV. JANA KŘTITELE

Doplňovačka

Jdeme na to:

Litoměřice leží na úpatí Chráněné krajinné oblasti České středohoří na pravém břehu Labe, do kterého se zleva vlévá řeka Ohře. Nadmořská výška města je pouze 136 metrů nad mořem, což je jeden z důvodů, proč je Polabí opakovaně zaplavováno. Ale zase na nás na trase nečeká žádný kopeček.

Naše putování začíná na Mírovém náměstí. Jdeme do toho!

Zaparkujeme na Mírovém náměstí, utáhneme si tkaničky a vyrazíme k morovému sloupu. První zastavení je tedy poněkud hororové.

V roce 1680 postihl zemi mor. Litoměřice nevynechal, zemřelo asi 400 osob. Na památku a z vděčnosti za překonání morové epidemie byl vztyčen **Mariánský sloup**. Na jeho vrcholu je umístěna Immaculata, což je Panna Marie, který stojí na půlměsíci a zeměkouli, kterou ovíjí had jako symbol dědičného hříchu. Vidíte plaza? Přesně takovou sochu jste mohli vidět, pokud jste s námi byli na výletě v nedalekých Libochovicích a v Lounech. I tento had vypadá spíše jako drak, že?

Najděte na sloupu sochu světce, který má u nohou psa. Poznáte, co má zvíře v tlamě?

1. **Kolik drápků napočítáte na jeho přední stojné noze?**

Nejprve se ale podíváme na **horní kašnu**.

Jaká zvířata na vás otevírají tlamu? A kolik jich napočítáte. Zatvařte se jako ryba a vydržte tak do dalšího úkolu. Kdo se zasměje, udělá dřep.

Původní koryto s vodou, které zde ve středověku stálo, nahradilo v roce 1541 dřevěné potrubí. Byla také postavena horní dřevěná kašna a v témže roce zřejmě i dolní kamenná.

Po epidemii další hrozné infekční choroby – cholery – v roce 1856 stavaři vybudovali kanalizační síť, aby se další epidemii předešlo. Čistota je totiž, jak známo, půl zdraví.

Litoměřické náměstí tvoří jádro města již od počátku 13. století, tedy od časů Přemysla Otakara I. Má nepravidelný obdélníkový tvar a rozlohu asi 2 hektary.

Je tedy hodně velké. Dokládá tak význam města ve středověku, kdy náměstí sloužilo jako hlavní tržiště.

Namalujte prstíčkem do vzduchu tvar obdélníku. Je stejný jako má tvar náměstí: Která strana je nejdelší?

A kdo se do této chvíle vydržel tvářit jako ryba?

Nedaleko kašny hledáme červenobílý **Dům U Pěti panen**. Jméno dostal podle pěti dívčích hlav zobrazených na průčelí. Vidíte je všechny?

Tento domeček mezi ostatními vypadá trošku hubeně. Jako by byl na dietě, že?

Většina domů na náměstí byla původně gotická. Uvnitř a na fasádách lze ale vidět projevy všech stavebních slohů. Poznají školáci alespoň dva z nich?

Na budově UniCredit Bank hledáme lesní zvíře.

2. **Jak se jmenuje zvíře?**

Přečtete písmenka, která mu poletují nad hlavou?

Znáte nějakou pohádku, v níž se toto zvíře vyskytuje? Jak na svého kamaráda volal chlapeček, kterého unesly jezinky?

Za doly, za hory, mé zlaté parohy, kde se pasou! Smolíčka, pacholíčka jeskyňky nesou.

Hned naproti „paroháče“ stojí **Muzeum litoměřického biskupství**. Bylo založeno roku 1885 a patřilo mezi nejstarší

v rakousko-uherské monarchii. Po roce 1989 bylo zpřístupněno veřejnosti pro změnu jako první. Uvnitř jsou k vidění obrazy a sochy až z 12. století a ukázky uměleckého řemesla.

Koho vidíme hned vedle na domě? Černého koníka? Je jako živý! Mohl by seskočit a po městě nás povozit. Znáte nějakou pohádku, ve které hraje koník důležitou roli? Napovíme, že v jedné má jeho hříva zářivou barvu a v druhé zase mluví a pomáhá princi, který má ve jméně třikrát písmenko A.

Zvedněte makovičky (hlavičky) a ukažte na nejzvláštnější věž, kterou na náměstí uvidíte.

Vytvořte z dlaní stejný tvar. Co vám připomíná?

Dům Kalich je velice originální. Na střeše má prapodivnou báň připomínající kalich – sklenici na víno – jako znak vinařství (ne husity, jak by si někdo mohl myslet). Dle dávných historek zde měla zasedat městská rada. Na báni je několik malých vikýřů, ze kterých členové rady měli vystrkovat praporky, aby lidé věděli, zda jsou na zasedání přítomni či nikoli. Nicméně tato povídačka byla později uvedena na pravou míru – zasedání městské rady se konala v budově současného Oblastního muzea, v síni s kazetovým stropem a dřevěným obložením stěn se 14 medailonky českých králů a pravděpodobně místních měšťanů. Tato místnost se do dnešních dnů dochovala ve velmi dobrém stavu a můžete si ji prohlédnout v budově bývalé radnice.

Na vyhlídkovou věž Kalich se dá vystoupat, jedná se o prohlídku s výkladem, zeptejte se v infocentru, u kterého stojíte.

V podzemí pod městským úřadem můžete také navštívit výstavu o historii vápencového dolu Richard. Expozice mapuje jak aktivní časy dolu, tak pozdější podzemní továrny a úložiště radioaktivního odpadu. Průvodcovskou službu rovněž zajišťuje informační centrum Litoměřice.

Dům, před kterým stojíte – nynější radnice – byl postaven pro měšťanskou rodinu Mrázů z Milešovky. Později zde sídlil solní úřad, který zdobil znak rakouského mocnářství, umístěný nyní v podloubí.

Najdete ho? Je na něm dvouhlavá orlice a pod ní německý nápis.

3. **Opište poslední písmenko textu.**

Když jsme u šlechtického rodu z Milešovky… Víte, co je to Milešovka?

Ještě v 18. století byla Milešovka považována za nejvyšší horu České republiky. I když dnes víme, že tomu tak není, nejvyšší hora Českého středohoří si svůj titul královny opravdu zaslouží.

Nejen díky své nadmořské výšce, která dosahuje 836 metrů, ale také pro mnoho rekordů, kterými se může pyšnit. Například je největrnějším místem v republice. Funí tu prakticky nonstop. Bezvětří nastane průměrně jen na 8 dní v roce. Na vrcholu je každoročně zaznamenáno nejvíce bouří na našem území. Proto se Milešovce často přezdívá Hromová hora. Od Litoměřic je vzdálena 20 km.

Další pozoruhodný renesanční dům se jmenuje **Dům U Černého orla**.

Tato budova pochází ze 16. století, postavil ji italský architekt Ambrosio Balli a je zdobena sgrafity s biblickými motivy. Později byl dům majetkem královského rychtáře. Od roku 1650 se nazýval *Králův hrádek* a byl opatřen deskou s ochranným nápisem *Salva guarda*, který jej měl chránit před požadavky procházejících armád.

Vidíte nápis? Je malý, ale je tam. Víte, co znamená? Bezpečný průvod.

Bezpečně si ho tedy prohlížíme a kolotáme kolem něj.

Prohlédněte si nyní obrázky, které byly vyryty do vlhké omítky.

Sgrafita zobrazují biblické výjevy. Na jedné z bočních stěn najděte v horní části zvíře s chobotem. Vidíte ho?

Přecházíme k **děkanskému kostelu Všech svatých**, kterému se někdy říká jen **bílý kostel**. Patří k němu věž vysoká 54 metrů. V dobách ohrožení si do něj měšťané ukládali své cennosti. Sloužila k tomu velká dřevěná truhla. Cennosti v ní už ale nejsou. Asi si je měšťané odnesli.

Přímo v kostele jsou pochováni stavitelé kostela otec se synem Broggiovi. Neplést se slavným italským rodem Borgiů. Těm

by se tady asi také líbilo, ale v Itálii je přece jenom krapet tepleji!

Naproti kostelu vidíme budovu **staré radnice,** ve které sídlí **Oblastní muzeum**. Původní radnice, která vznikla na základech 2 gotických domů, byla vybudována ve 14. století. Svoji renesanční podobu získala v 16. století. Zbytky gotiky jsou zachovány v obloucích podloubí. Zkuste je najít.

Na severním rohu je na pilíři umístěna kopie sochy Rolanda.

Toho najde jen opravdový Bystrozraký!

Vypadá jako divý muž s kyjem, což je velmi trefné, protože jde o symbol obchodu a trhu. Ve spodní části pilíře je upevněn železný *český loket.* Což není dobová protéza, ale stará délková míra. Tahle železná sloužila k ověření poctivosti měřidel obchodníků nabízejících například sukno na přilehlém tržišti. (Aby měřidlo rafinovaně nezkracovali, a tím kupující nešulili.)

Věděl by někdo, kolik centimetrů takový loket měří?

Loket český je staročeská míra o délce asi 59 cm. Dělil se na tři *pídě*, třicet *prstů* a sto dvacet *zrn*. Zkontrolujte si, jak je váš loket dlouhý podle toho u vchodu. Který je delší?

V podloubí jsou také dva erby z Dlouhé brány – říšský a městský znak – z přelomu 14. a 15. století.

Na jižním průčelí pod slunečními hodinami jsou patrné zbytky pranýře. Je to ten kamenný sloup zabudovaný do zdi. Hlídají ho dva nešťastní pánové.

Vidíte je? A víte, co je pranýř?

Pranýř bylo místo hanby, ponížení a utrpení. Míval podobu dřevěného sloupu, klece, později kamenného sloupu. Provinilci k němu byli za trest přivazováni řetězy, aby je lidé mohli hanobit. Plivat na ně, urážet je, vysmívat se a posmívat, ba i nějakou jim vlepit nebo je rovnou pořádně praštit. V Anglii a Francii míval pranýř podobu dvou trámů na sobě, v nichž byly do otvorů uzamčeny ruce a hlava trestaného.

Pranýřovány byly většinou „ostudy“ města. Hádavé, nevěrné či prostopášné ženy a nepoctiví obchodníci, řemeslníci a drobní zlodějíčci. Pranýř byl rovněž dějištěm mučení a vykonávání menších tělesných trestů, zejména výprasků rákoskou, proutěnou metlou či karabáčem.

My na pranýř nechceme. Raději vejdeme doprava do Jezuitské ulice. Hned vedle kostela je kašna, kterou zdobí čtyři bronzové chrliče s tematikou draků, démonů a ďáblů. Pokud jste stateční a nebojíte se, tak je pohlaďte po tlamě.

Jdeme hledat poněkud milejší bájná stvoření.

Najděte na zdi jednoho z domů v ulici svatý obrázek. Hned pod ním je lahodné ovoce a také tajný průchod, který nás odvede k „dvojčatům“.

4. **Jak se jmenuje nadpřirozená postava, která je vysochána na oblouku vstupu?**

(Tip na malou odbočku: Pokud byste pokračovali ulicí o 20 metrů dále, narazili byste na dům, kde bydlel známý buditel Josef Jungmann. Právě tady začal jako první v naší zemi učit český jazyk a literaturu.)

Projdeme průchodem a před námi se objeví úžasný domeček – Gotické dvojče. Je nejstarším zachovalým měšťanským domem ze 2. poloviny 15. století. Má dvojitý štít a uvnitř v patře se nachází unikátní rozlehlá renesanční srubová místnost, kde pořádá výstavy Kulturní centrum Řehlovice. V přízemí je litografická dílna LITHO LITO.

V blízkosti domku je také dětské hřiště, na kterém si chvilku můžete pohrát.

Poznáte, který ze stromů u hřiště je jedovatý tis. A který druh stromu je ten, co vypadá jak chobotnice?

Míříme k hradbám. Ty původní (mnohem větší) v průběhu staletí zanikly beze stop. Jejich dnešní podoba je místy vysoká přes 10 m a 2 m silná. Hradby zdobí zubaté cimbuří a dovnitř otevřené hranolovité věžice.

Scházíme po schůdkách… Je odsud krásný výhled na celé město.

Obvod litoměřických hradeb měří asi tak 1 800 m. Opravdu úctyhodná délka! Je někdo z vás dlouhý 1 800 metrů? Kolik je

to centimetrů? Kolik nul musíme ubrat, aby číslo odpovídalo délce taťkova či mamčina těla?

Představte si, že kdysi pod tímto historickým městem vedla tunelem trať Rakouské severozápadní dráhy. Tunel, který byl otevřen v roce 1874, byl dlouhý 300 metrů a sloužil až do roku 1958, je teď kousek od vás. V roce 2021 zde vznikla zastávka pro motorkáře s občerstvením. Tunel si lze pronajmout pro soukromé účely, firemní akce, výstavy atd. Vidíte ho nalevo od vás pod hradbami.

Je zde také cedulka s názvem parkánů.

5. **Doplňte: PARKÁNY JOSÉ ……..**

Projdeme ulicí a vystoupáme minikopeček ke kapli.

Kdo vidí podnik **Káva s párou**? Určitě si v ní něco dejte, nebudete litovat.

Ke kavárně patří historická lokomotiva z roku 1897 a zahradní železnice s miniaturami dominant Litoměřic. Láká nejen děti, ale přitahuje i tatínky a dědečky.

Znáte nějakou pohádku o mašinkách? A co třeba písničku? Ano, ano, i my ji známe, ale nenapíšeme vám zde všechna její slova. Pěkně si zbylá najděte doma (nebo v mobilu) sami. Nebo je snad znáte?

Jede, jede mašinka,
kouří se jí z komínka,
jede, jede do dáli…

V roce 1957 v těchto místech naposledy projel vlak po staré trati vedoucí tunelem pod historickou částí města. Po přeložení trati k řece byl provoz nádražní budovy ukončen.

U vstupních vrat do kaple svatého Jana Křtitele (pod kamennou koulí) je tabulka s textem.

6. **Opište druhou číslici z posledního letopočtu**

Nyní se vydáme Máchovou ulicí (od kaple doprava a hned doleva) k **památníku K. H. Máchy.**

Zkuste si na chvilku představit, že podzim 1836. Pětadvacetiletý absolvent právnické fakulty Karel Hynek Mácha míří do litoměřické Dlouhé ulice 199, kde hodlá zahájit právnickou praxi u advokáta Josefa Filipa Durase. Pražský rodák čeká nemanželské dítě s mladou dívčinou, které se říká Lori. (Plným jménem to byla Eleonora Šomková.) Termín svatby už je určený. Kdo by pomyslel, že v listopadu bude Lori místo láskyplného „ANO“ říkat poslední „SBOHEM“! Do šestadvaceti zbývalo Máchovi deset dní.

Do Litoměřic přišel Mácha pěšky v druhé polovině září 1836. V kapse měl tři dvacetníky. Ale práci zajištěnou, bydlení v domě Na Vikárce také. Vikárka v Máchově ulici je mimochodem nejstarší funkční vinárna v Litoměřicích. Uprostřed dvorku byla kdysi studna.

V Máchově světničce, kam míříme, život mladého muže s toulavou duší skončil. Z okna viděl i čedičový vrch Radobýl. Právě tam se na konci října vydal, aby na vrcholu upravil báseň Cesta z Čech.

Dnes už se ví, že pravděpodobně skonal na choleru. Kde se však nakazil, je stále záhadou. Prý viděl požár a běžel ho hasit. Dokonce měl odvahu vlézt na střechu stodoly, kam mu podávali vodu. Údajně se jí měl ze džberu napít a…

Druhou možností ale je, že se nakazil při poslední návštěvě Prahy, protože tam právě vypukla cholera.

My máme báseň *Máj* rádi a je nám líto, že Karel Hynek nestačil napsat *Máj II, Máj III,* …

Víte, kde se děj básně odehrává?

Z cedule u dveří zjistěte, ve kterém měsíci básník zemřel.

7. **Napište název měsíce.**

A teď si děti přezkouší rodiče nebo prarodiče. Dokážou odrecitovat alespoň dvě sloky slavné básně *Máj*? Sami jsme zvědavi!

Stoupáme do kopce a kolem katedrály svatého Štěpána přicházíme na **Dómské náměstí**.

Nalevo si všimněte kamenného latinského nápisu, který střeží andílek s hvězdou nad hlavou. Kolik má hvězda cípů? Co drží v rukou další dva andělé?

Věž u **katedrály svatého Štěpána** v areálu Litoměřického biskupství nabízí krásný pohled na celé město. Během výstupu do vyhlídkového patra se můžete dozvědět informace o historii věže nebo zhlédnout historické fotografie všech biskupů.

Tipnete si, jak je věž vysoká? Ano, hodně. Kolik členů vaší rodiny by se muselo postavit samo sobě na ramena, aby ten poslední dosáhl až na vrchol?

Výška věže je 65 m. Kdo byl nejblíž?

Právě v místech kolem katedrály se nacházelo původní knížecí a přemyslovské hradiště, které nějakou záhadou beze stopy zmizelo. Kolem roku 1057 zde kníže Spytihněv II. založil kapitulu svatého Štěpána. Po vzniku biskupství dal ve východní části návrší roku 1655 biskup Maxmilián Rudolf Schleinitz asi na třech hektarech vybudovat uzavřený církevní areál. Byl obklopen přibližně 750 m dlouhou hradební zdí se třemi branami.

Najděte nalevo ve výklenku katedrály sochu svatého, který vypadá jako Mikuláš.

8. **Jak se jmenuje věc, kterou drží (z vašeho pohledu) v levé ruce?**

Znáte film *Páni kluci*? My ho přímo milujeme, i když je starší než autorka tohoto textu.

Právě zde se odehrála jeho známá scéna. Na toto místo Jožka utekl mamince, poté co přesvědčil kamaráda Štrúdla, aby za něj pumpoval vodu. Jožkova maminka honila Štrúdla Máchovou ulicí, kde dala v jiné scéně Blanka Tomášovi kopretinu a kamarádi jim na zeď nakreslili srdce. Přímo na Dómském náměstí se konala školní slavnost, na níž měl inspektor předat nejlepšímu žákovi knihu. Altán ale nehledejte, kromě času natáčení tu nikdy nestál.

Dómské náměstí rovněž zaujalo tvůrce populárního seriálu *Cirkus Humberto*. Byla to Vendelínova první cirkusová štace a nutno podotknout, že v seriálu místo vyniklo v celé své kráse.

Z Dómského náměstí přejdeme ve směru, kterým kouká svatý přes park, až do Svatojiřské ulice a doprava na náměstí Rybářské. Hospic máme po levé ruce a chodník nás odvede až ke kašně s možností si odpočinout.

Zahradnická ulice nás pak přivede směrem doprava k náměstí, co se jmenuje po soše, kterou na něm vidíte.

Jak se tedy náměstí jmenuje?

Je tady provoz, tak opatrně. Podívejte se, že i tady má Marie u nohou draka a zakusují se do ní dva hádci. Fujtajbl!

Odbočíme doprava do Pekařské a potom hned doleva do Krajské. Po asi 50 metrech zde najdete sochu svatého Jana Nepomuckého. Střeží zcela netradičně ve výklenku budovy.

9. **Jak se jmenuje prst, který má svatý úplně vpravo?**

Vrátíme se o několik metrů a po schodech vystoupáme do **Parku Václava Havla**. Tady se vám bude líbit.

Kdo první najde bludiště? A kdo na stěně vyhledá souhvězdí Orla? Tedy, vy jste ale šikovné děti!

Nyní jukněte dolů. Pod vámi se pasou tři dřevěné ovečky a jedna koza.

Znáte nějakou písničku o ovcích? Co třeba tuhle?

Ovčáci, čtveráci,
vy jste naši vičku
i tu čočovičku
vy-pá-sli.

To je lež
jako věž,

nebyla to vička
ani čočovička,
byl oves.

Copak je to asi *vička*? Prý vikev. A co je vikev? Rod rostlin z čeledi bobovité. Patří do ní i bob obecný, což je stará luštěnina. Než ho vytlačily z Ameriky dovezené fazole, byly boby na jídelníčku našich předků co chvíli. My tedy boby moc neznáme… Leda bobky.

Na zdi najděte cedulku s názvem parku. Je na ní i lev.

10. **Jak se jmenuje předmět, který má na hlavě?**

Na okraji parku naleznete bývalou jezuitskou hvězdárnu, kde se dnes nachází Galerie loutek.

Oblíbená Galerie loutek je domovem více než 250 pimprlat a pohádkových dekorací. S některými si děti mohou pohrát a vyzkoušet si, jak těžké je být loutkohercem. Nejstarší a nejvzácnější loutka je čert, kterému je asi tak 110 let (možná i víc). Galerie má otevřeno od dubna do září každý den od 10 do 18 hodin.

Postavte se jako lev na ceduli, vyplázněte jazyk a projděte branou na parkoviště.

Z parkoviště pak Krajskou ulicí zamiřte doleva k posledním dnešnímu zastavení. Jdeme na hrad.

*Bývalý **královský hrad** vznikl zřejmě již ve 13. století za Přemysla Otakara II. O století později, za vlády Karla IV., byl goticky přestavěn a začleněn do městského opevnění. Po husitských válkách začal objekt chátrat, proto ho král Vladislav Jagellonský věnoval městu. To ho využívalo jako sklad vína. V polovině 18. století byl celý areál přebudován na pivovar. Z původního hradu se tak dochovalo jen málo. Na konci 20. století prošel komplex rekonstrukcí a dnes jsou zde k vidění expozice českého vinařství, expozice litoměřického pivovarnictví, či výstava Felixe Holzmanna.*

Pokud si hrad chcete prohlédnout lépe, obejděte ho směrem doprava. Tam se nám ukáže v celé své kráse. Potom se ovšem vraťte.

V „novém paláci“ s vysokou střechou a domácí kaplí kdysi při svých krátkých pobytech bydleli čeští králové. Bylo zde i sídlo krajského sudího a nejspíš také mincovna, kterou však dal roku 1300 král Václav II. přemístit do Kutné Hory. Císař římský a král český Karel IV., iniciátor stavby, zde pobýval třikrát. Při jednom ze svých pobytů podepsal darovací listinu, ve které věnoval vrch Radobýl městu Litoměřice. Ovšem pod podmínkou, že na jeho svazích zřídí vinice. Co radní slíbili, splnili. Od té doby se na Litoměřicku rozvíjelo vinařství.

Zároveň Litoměřice dostaly právo skladu a právo mílové, jimiž se mohlo pyšnit opravdu jen málo českých měst. Právo skladu znamenalo, že každý obchodník, který plul po Labi, musel své zboží v Litoměřicích vyložit a tři dny na zdejším trhu nabízet. Teprve potom mohl pokračovat v cestě. Velmi často se stávalo, že tak jeho cesta v Litoměřicích skončila. (Všechno prodal.) V oněch dobách byly Litoměřice jedním z nejdůležitějších říčních přístavů na Labi. Právo mílové měla na severu Čech pouze tři města, kromě Litoměřic ještě Žatec a Most. Pravilo, že v okruhu jedné české míle nesměla být provozována výdělečná činnost (řemeslo, hospoda apod.), kterou již v tomto okruhu provozovali litoměřičtí měšťané.

Krajskou ulicí se nyní kousek vrátíme a odbočíme doleva do ještě větší Krajské ulice. Zjistěte, jak se ulice jmenuje. :)

Za pár minutek jsme na nám již dobře známém náměstí.

Nalevo mineme krásný bílý dům, který vypadá jako zámek. Je to…

11. **Lékárna U ……. Boží. Doplňte slovo.**

A než dojdeme do cíle naší cesty, máme pro vás ještě jednu kvokající pověst.

Představte si, že podle legendy se v dávných dobách zdejší bohatí měšťané obávali o své jmění a kvůli častému drancování nechali roztavit zlato a stříbro a udělali z nich zlaté slepice a kuřátka. Ty ukryli do hliněných hrnců a zakopali v hlubokých sklepech. Takové zlaté kvočny se zlatými kuřátky mají být podle pověsti zakopané v bývalém domě konšela Hegra na náměstí, v domě vedlejším, v domě číslo 3 v Jezuitské ulici a ve Vojtěšské ulici v bývalém domě číslo 4. Pokud chcete zkusit štěstí, klidně se domluvte s majiteli objektů – a můžete se dát do hledání kdákalín. Dost ale pochybujeme, že by si vás někdo do sklepa pustil.

Hotovo! Procházka i osvěta jsou u konce. Z tajenky na vás kouká jedna důležitá postava z filmu *Páni kluci*.

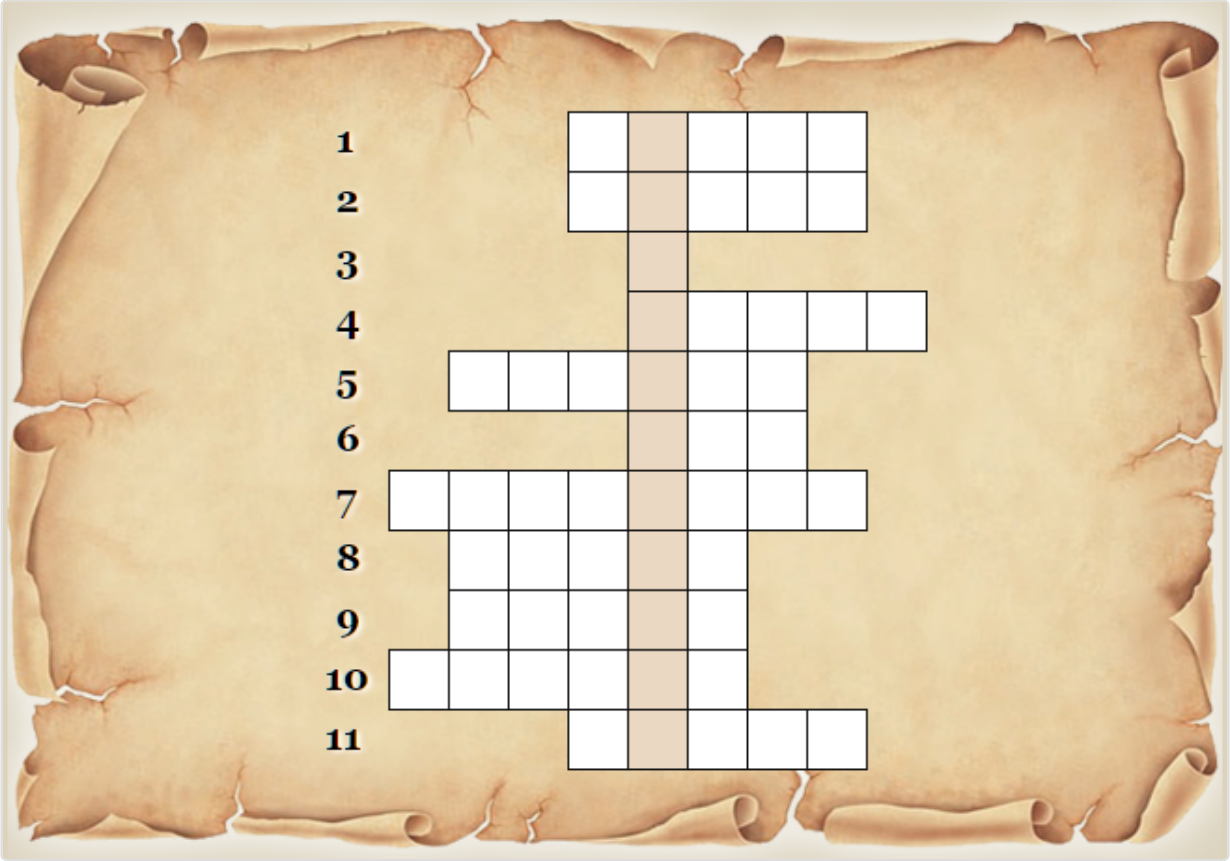
Děkujeme všem výletníkům, že si s námi zahráli, a hlavně děkujeme Městu Litoměřice za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

V textu byly použity mimo jiné texty z webů www.kudyznudy.cz, www.cestyapamatky.cz, www.muzeumlitomerice.cz, www.litomerice.cz

Otázky k tajence

1. **Kolik drápků napočítáte na jeho přední stojné noze?**
2. **Jak se jmenuje zvíře?**
3. **Opište poslední písmenko textu.**
4. **Jak se jmenuje nadpřirozená postava?**
5. **Doplňte: PARKÁNY JOSÉ …**
6. **Opište druhou číslici z posledního letopočtu.**
7. **Napište název měsíce.**
8. **Jak se jmenuje věc, kterou drží v levé ruce?**
9. **Jak se jmenuje prst, který je úplně vpravo?**
10. **Jak se jmenuje předmět, který má na hlavě?**
11. **Lékárna U ……. Boží. Doplňte slovo.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 22.11.2026 22:57